

УДК 658.1:519

Сінькевич В. В.

здобувачка вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Коцюмба О. Ю.
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
Кропивницький, Україна

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ КОШТІВ ДЛЯ БІЗНЕСУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Залучення банківських кредитів залишається для багатьох підприємств ключовим шляхом фінансування операційної діяльності, інвестицій, оборотних коштів. Проте сучасні економічні, регуляторні та ринкові умови значно ускладнили доступ до кредитних ресурсів. На основі емпіричних досліджень і теоретичних розробок можна виділити низку системних проблем, які стримують ефективне кредитування бізнесу. Згідно з опитуванням, проведеним European Business Association (EBA) та UKRSIBBANK, для 38 % підприємців в Україні отримати банківський кредит є «досить складно», а для 14 % – «фактично недоступно»; 67 % респондентів вказали на високі процентні ставки, 43 % – на надмірні вимоги до застави, 31 % – на складні процедури оформлення [1]. В умовах криз, зокрема – війни або економічної нестабільності – банки суттєво обмежують кредитування суб'єктів реального сектору [2]. Це робить особливо актуальним аналіз структурних і системних бар'єрів, що стоять на шляху бізнесу до фінансування.

Серед ключових проблем та бар'єрів залучення банківських кредитів можна виділити наступні (табл. 1):

Таблиця 1 – Проблеми та бар'єри залучення банківських кредитів для бізнесу

№	Проблема / Бар'єр	Сутність
1	Висока вартість кредиту (процентні ставки)	Умови кредитування часто стають занадто дорогими для бізнесу – особливо для МСБ, що знижує привабливість позикових коштів [2]
2	Завищені або непропорційні вимоги до застави / забезпечення	Банки вимагають нерухомість, гарантії, забезпечення, яке часто бізнес не може надати, особливо нові або невеликі підприємства [1]
3	Бюрократія та складність кредитних процедур	Довгі процедури, численні документи, жорсткі відбори – це уповільнює або унеможлиблює доступ до кредитів [1; 3]
4	Нестабільність макроекономічного середовища і підвищений ризик невиконання зобов'язань	Економічна криза, інфляція, війна – усе це змушує банки стримувати кредитування або підвищувати вимоги [2; 4]
5	Недостатня фінансова / кредитна історія бізнесу, низький кредитний рейтинг	Малі і нові підприємства часто не мають історії, що унеможлиблює одержання кредиту через високий ризик [2]
6	Зростання непрацюючих кредитів / погіршення якості кредитних портфелів банків	Це зменшує здатність банків кредитувати, жорстко обмежує нові позики [3; 5]
7	Невідповідність фінансових потреб бізнесу існуючим кредитним продуктам	Банки не пропонують гнучких продуктів, що враховують циклічність, сезонність бізнесу, що зменшує актуальність кредитів для багатьох компаній

Джерело: складено автором

Додатковими чинниками, які посилюють проблеми залучення банківських кредитів для бізнесу, виступають:

- психологічний та інформаційний бар'єр (багато підприємців не подають заявки на кредит через страх відмови, недостатнє розуміння банківських вимог або побоювання жорстких умов [1]);

- секторні та галузеві особливості (наприклад, агросектор часто стикається зі специфічними ризиками (сезонність, ціни на сировину), що збільшує вимоги банків до забезпечення [2]);

- нестача інструментів державної підтримки (у кризових умовах банківських ризиків, без державних гарантій кредитування стає надто ризикованим для банків і дорожчим для позичальників [2; 4]).

Наслідки існуючих проблем залучення банківських кредитів для бізнесу і економіки полягають в наступному: зниження інвестиційної активності бізнесу, уповільнення розвитку виробництва; обмеження росту малих і середніх підприємств через відсутність доступного фінансування; посилення нерівності між великими, стабільними компаніями (які мають доступ до альтернативних фінансів) і МСБ; зменшення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, скорочення робочих місць; переорієнтація бізнесу на «тіньові» джерела фінансування або інші, більш дороге кредитування.

Перспективними напрямками подолання проблем залучення банківських кредитних коштів для бізнесу, на нашу думку, можуть стати: створення або розширення систем держгарантій для підтримки кредитування МСБ; запровадження спеціальних кредитних програм з гнучкими умовами (забезпечення, відстрочки, сезонні графіки) для підприємств із циклічним бізнесом; підвищення фінансової грамотності підприємців, підготовка бізнес-планів, прозорість фінансової звітності; використання альтернативних механізмів застави – лізинг, факторинг, інші форми ризикового/партнерського фінансування; реформа регуляторної бази, стимулювання банків до кредитування реального сектора, особливо МСБ.

У сучасних умовах підприємства стикаються з низкою системних бар'єрів при спробі залучити банківські кредити: від високих ставок і жорстких вимог до застави до несприятливих макроекономічних умов та недостатньої кредитної історії. Ці проблеми не лише гальмують розвиток бізнесу, а й обмежують загальні шанси на зростання економіки. Подолання бар'єрів потребує комплексного підходу – з боку банків, держави та самих підприємців.

Література:

1. Як МСБ оцінюють доступ до фінансування в Україні: дослідження ЕВА та UKRSIBBANK. *European Business Association*. 2023. URL: <https://eba.com.ua/en/yak-msb-otsinyuyut-dostup-do-finansuvannya-v-ukrayini-doslidzhennya-eva-ta-ukrsibbank/> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Дзюблюк О. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану”. *Вісник Економіки*. 2023. № 3. С. 8-25. <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008>.
3. Чуй І. Р., Мицак О. В., Пштір Я. О. Проблеми банківського кредитування суб'єктів підприємництва. *Підприємництво і торгівля*. 2022. №34. С. 70-77.
4. Лапішко М., Винник А. Проблеми ринку кредитування України в умовах воєнного стану. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 3 (31). С. 180-189. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3\(31\)-180-189](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-3(31)-180-189).
5. Завада В. Сучасний стан та проблеми забезпечення безпеки кредитування підприємств в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 78. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-86>